

ÜÇ AYLAR

Üç aylara Girerken

"Her hasenenin sevabı başka vakitte on ise, Receb-i Şerifte yüzden geçer, Şâban-ı Muazzamda üç yüzden ziyade ve Ramazan-ı Mübarekte bine çıkar ve Cuma gecelerinde binlere ve Leyle-i Kadirde otuz bine çıkar. Bu pekçok uhrevî faydaları kazandıran ticaret-i uhreviyenin bir kudsî pazarı ve ehl-i hakikat ve ibadet için mümtaz bir meşheri ve üç ayda seksen sene bir ömrü ehl-i imana temin eden şuhûr-u selâsenizi (üç aylarınızı) tebrik ediyoruz."

Dinî anlatımda "Şühûr-ü selâse", yani üç aylar olarak bilinen bu mevsimin girmesiyle birlikte Müslüman ruhları bambaşka bir hava kaplar. Çünkü bu aylar İlâhî rahmetin coştığı aylardır. Diğer vakitlerde iyilik ve ibadete on sevap veriliyorsa, Receb, Şaban ve Ramazan aylarında gittikçe yükselen bir oranda kat kat fazla sevap verilir.

Meselâ, başka zamanlarda okunan her bir Kur'ân harfi için on sevap yazılmaktadır. Receb ayında bu sevap yüz olarak yazılır, Şaban'da üç yüzü aşar, Ramazan'da bine çıkar. Cuma gecelerinde binleri bulur. Kadir Gecesinde de otuz bine ulaştığını düşünürsek, üç aylardaki mübarek vakitlerin âhiret ticareti bakımından ne kadar kıymetli bir fırsat olduğunu anlayabiliriz.

Bu bakımdan üç aylar "pek çok uhrevî faydaları kazandıran ticaret-i uhreviyenin (âhiret ticaretinin) bir kudsî pazarı ve ehl-i hakikat ve ibadet için mümtaz bir meşheri (sergisi)" olarak vasıflandırılmıştır. Bilindiği gibi, pazarlar ve fuarlar mühim ticaret yerleri arasında yer alırlar. Haftanın belli bir gününde belli bir yerde kurulan pazarda, insanlar her türlü ihtiyaçlarını karşılarlar. O gün sabahtan akşama kadar pazarın ucuzluğundan istifade etmek mümkündür. Ama o gün pazara gidemeyen bir insan, aynı şartlar altında alışveriş yapabilmek için bir hafta beklemek zorundadır. Çünkü pazar bir günlüktür.

Aynı şekilde, üç aylar da yılda bir defa kurulan ve ahiret ticaretinin yapıldığı pazarlardır. İstifade etmesini bilenler, bu pazardan büyük kazançlar sağlarlar. Ahirete yönelik amellerini diğer vakitlere oranla arttırmaları. Daha fazla Kur'ân okurlar, ilme daha fazla yönelirler, uykularından kısarak ilim ve tefekküre, ibadet ve İslâmî hizmetlere daha fazla vakit ayırırlar. Hayırlı işlerde birbirleriyle yarış içine girerler. Böylece, "bu çok sevaplı ibadet ayları"ndan tam bir istifade ile çıkarlar. Bir mânâda, bu mübarek vakitlerde yapılan manevî hizmetler, insanın ebedî hayatı için yapılmış en kârlı "yatırım" olur.

Buna karşılık, üç ayların fazilet ve kıymetinden haberdar olmayıp da değerlendiremeyenler, herkesin istifadesine açık tutulan çok kârlı bir ticaret imkânından mahrum kalmışlar demektir. Bu kimseler, aynı imkânı tekrar ele geçirebilmek için bir yıl daha beklemek zorunda kalacaklardır. İşte üç ayların ve bu aylardaki mübarek gecelerin büyük bir coşkunlukla ihya edilmesi bu bakımdan da önem kazanıyor. Çünkü bunlar şeâirdendir, İslâm'ın sembolü ve alâmetlerindedir. Bu açıdan şeâirin duyurulmasında hem İslâm'ın izzet ve şerefine gösterilmesi, hem de İslâm'ın manasından uzak yaşayan insanlara örnek olunması gibi büyük hikmetler vardır.

Namazlarda, bilhassa Cumalarda ve Kandil gecelerinde camilerin müminlerle dolup taşması, radyo ve televizyonda Kur'ân ve mevlidlerin okunması, camilerin mahyalarla (iki minare arasının ışıklı güzel yazılarla) süslenmesi, hattâ kandil simitlerinin dağıtılması, bu İslâm sembolünü ilân eden huzur verici hadiselerdir.

Böylece bütün mü'minler ahiret kazancına yöneliyor. Herkes Allah'ın rızası yolunda sonsuz bir yarışa giriyor. Ve oluşan manevî hava, bütün bir topluma huzur veriyor. Bu huzur havasından herkes derecesine göre istifade ediyor. Yapılan ibadetler, okunan Kur'anlar, Arş'a yükselen ihlaslı dualar, bitip tükenmek bilmeyen bir şevkle devam ettirilen İslâmî hizmetler, İlâhî rahmetin celbine vesile oluyor. Ayrıca sırf Allah rızası için ve ihlâsla yapılan bu hizmetler, günahların, sefahatlerin ve zulümlerin kirlettiği manevî havamızı temizliyor.

Şu hâlde, her yıl bizlere ikram edilen bu bulunmaz fırsattan istifade etmeliyiz. Bunun için, mü'min kardeşlerimizle daha sık bir araya gelip sohbetlerde bulunabiliriz. Aramızda Kur'an'ı paylaşım imkân nispetinde günlük ve haftalık hatimler yapmaya başlayabiliriz. Makbul dua ve zikirleri daha çok okuyabiliriz. İslâmî eserlere daha fazla vakit ayırabiliriz. İslâm'ın hakikatlerini yayma ve anlatma hususunda daha fazla gayret gösterebiliriz. Bu yolda göstereceğimiz en küçük bir gayret, en azından bire yüz netice verecektir.

Bu arada, üç ayların ve kandil gecelerinin evlerimizde ve aile fertleri arasında ayrı bir mana içinde yaşanması gerektiğini de unutmamalıyız. Çocuklarımız o manevî havayı soluya soluya büyümelidirler. Bunun için, mübarek gecelerde onları hediyelerle sevindirip, camilere alıştırmakta büyük faydalar vardır.

Ayrıca, sabaha karşı seher vakitlerinde uyanık bulunmaya çalışarak İslâm âlemi için ve mü'min kardeşlerimiz için dualar etmenin fazilet ve kıymeti sonsuzdur. O feyizli vakitte yapılan duaların kabul ihtimali çok kuvvetlidir. Bu bakımdan gerek kendimizin gerekse diğer mü'minlerin dünya ve ahiret imtihanlarında başarılı çıkmaları için Cenab-ı Hakka niyazda bulunmak ve Ondan yardım istemek suretiyle, hem sıkıntı ve musibetlere karşı sarsılmaz bir dayanak noktası bulmuş, hem de tükenmez bir teselli kaynağına kavuşmuş oluruz.

Recep Ayının Fazileti

Receb, tazim ve saygı anlamına gelir, İslam öncesi Araplar Receb ayına ayrı bir ehemmiyet verirler, saygı gösterir ve şanını yüceltirlerdi. Receb ayı gelince kılıçlar kınına sokulur, oklar torbalarına yerleştirilir, derin ve kanlı husumetlerin üzerine geçici de olsa bir sükûnet örtüsü çekilirdi. Artık o gürültülü ve korkunç çöller tatlı bir huzurun baharına dalar, her taraf bir güven ve selâmet sahasına dönerdi. Öyle ki, bu ayda bir kimse babasının katiline rastlasa bile başını kaldırıp kaşına bakmazdı. Bu aya "sağır ay" denilmesi de sükûnet mevsimi olmasındandır.

Receb ayına sağır denmesinin bir başka anlamı da şöyle ifade edilir: Bu ayın bereketi hürmetine, bu ayda işlenen günah ve hataları manen bu ay duymamakta, mü'minlerin sadece ibadet ve sevaplarına şahitlik etmektedir. Böylece Cenab-ı Hak mü'min kullarının bu ayda işlemiş oldukları günahları bağışlamaktadır. İslâmiyet gelince de Receb ayına mahsus olan saygı devam ettirildi. Bilhassa Regaib ve Mi'rac gibi tecellilerle şereflelendirildi. Resul-i Ekrem Efendimiz dualarında, "Allah'ım! Receb'i ve Şâban'ı hakkımızda hayırlı ve mübarek kıl, bizi Ramazan'a ulaştır" buyururlardı.

Receb'e, "recm ayı" da denir. Buna göre, mü'minlerin eziyet ve zahmet vermemesi için şeytanlar bu ayda taşlanır, kovulup uzaklaştırılır. Receb kelimesindeki "R" Allah'ın rahmetine, "C" Allah'ın cömertliğine ve yardımına, "B" ise Allah'ın birrine (iyilik ve ihsanına) işaret eder. Receb ayına "mutahhar" denmesinin sebebi, bu ayı oruçlu geçirenlerin günah ve hatalarından temizlenip paklanmasıdır. Receb ayının Peygamberler tarihinde ayrı bir yeri vardır. Meselâ, Nuh Aleyhisselâm ve kavmi Receb ayında gemiye binmiş ve tufandan kurtulmuşlardır.

Receb ayı Hicrî ayların yedincisi ve Ramazan'dan iki ay öncesidir. Fazileti bakımından ayrı bir yeri vardır. Regaib ve Mi'rac gibi mübarek geceleri içinde bulundurması faziletini daha da arttırmaktadır. Ayrıca, Kur'ân'da haram ayları olarak geçen dört aydan birisi olması, Müslüman kalblerdeki yerini bir kat daha da arttırmıştır.

Bazı hikmet ehli âlimler Receb ayı hakkında şu yorumları getirmişlerdir:

Receb eza ve cefâyı terk içindir, Şaban amel ve vefa içindir, Ramazan sıdk ve safa içindir.

Receb tevbe ve pişmanlık ayıdır, Şaban muhabbet ayıdır, Ramazan kurbet (Allah'a yakınlık) ayıdır.

Receb hürmet ayıdır, Şaban hizmet ayıdır, Ramazan nimet ayıdır.

Receb ibadet ayıdır, Şaban dünyanın safasını terk etme ayıdır, Ramazan ibadetlerin mükafatını artıran aydır.

Büyük tasavvuf ehli Zünnün Mısırî der ki:

"Receb ekme ayıdır, Şaban sulama ayıdır, Ramazan derleyip toplama ayıdır. Herkes ne ekerse onu biçer, ne yaparsa cezasını çeker. Bir kimse ekimi bırakırsa, hasat zamanı ekmediğine pişman olur. Kıyamet gününde ise çok kötü duruma düşer."

Receb ayının diğer aylardan farklı bir ibadeti de oruçtur. Mümkün mertebe bu ayda daha fazla oruç tutulmaya çalışılır. Ebû Davudta, hiç ara vermeden devamlı surette oruç tutan bir zâta Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâmın bazı tavsiyelerden sonra şöyle buyurduğu rivayet edilir:

"Haram aylarından bazısını tut, bazısını bırak, haram aylarda tut ve bırak, haram aylarda tut ve bırak."

Hadisin devamında ravî olan Şahabî şöyle demektedir:

"Resulullah 'tut' dedikçe, üç parmağını yumdu, 'Bırak' deyince de üç parmağını bıraktı." Böylece Peygamberimizin o zata, "Üç gün tut, üç gün ara ver" dediği anlaşılıyordu.

Madem Receb ayı günahların affedildiği aydır. Bağışlanmanın yolunu ve istiğfarın nasıl yapıldığını bilmek gerekiyor. Rivayete göre şu istiğfar duasını Receb ayında yedi kere okuyan kimsenin günahları affolunmaktadır.

"Etagfirullâhe'l-Azîme'llezi la ilahe illâ hû el-Hay-yü'1-Kayyûmu ve etûbü ileyh. Tevbete abdin zâlimin li-nefsihî lâ-yemlikü li-nefsihî mevten velâ hayâten velâ nüşûrâ."

Mânâsı: "Hayat sahibi olan, her şeyi idare edip ayakta tutan, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan Allah'tan mağfiret dilerim. Kendi nefesine zulmetmiş kulun tevbesi gibi Ona tevbe ederim. Öyle bir kul ki, kendi nefsi adına ne ölüme ne hayata ve ne de tekrar dirilmeye sahip değildir."

Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Recep ayı ve Recep ayında tutulacak oruç hakkında şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

-“Recep Allah'ın ayıdır; Şaban benim ayımdır, ramazan ise ümmetimin ayıdır". Recep ayının niçin Allah'ın ayı olduğu sorulduğunda:

-"Çünkü bu ayda özellikle mağfiret boldur. Bu ayda, halkın kan dökmesine mâni vardır. Bu ayda, Allah-ü Teala, Peygamberlerinin tövbelerini kabul buyurmuştur. Allah-ü Teala bu ayda, peygamberlerini düşmanlarından korumuştur. Bir kimse, recep ayını oruçlu geçirirse, Alla-ü Teala üç şeyi onun için gerekli kılar. Şöyle ki:

-Geçmiş günahlarının tümünü bağışlar.

-Kalan ömrünün temiz geçmesini temin eder.

-Büyük huzura çıkılan kıyamet gününün susuzluğundan da onu emin kılar.”;

Resuhullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sorarlar:

“Ya Resulullah Recep ayının tümünü oruçlu geçirmeye gücüm yetmez.

- O halde, ilkinden bir gün, ortasından bir gün, sonundan da bir gün tutarsın. Böyle ettiğinde ayın tümünü oruçlu geçirmiş olursun. Zira, yapılan iyilikler on misli sevap getirir".

Şaban Ayının Fazileti

İlâhî feyz ve bereketin yeryüzünü şenlendirdiği bu mübarek ay, mü'minler için en kârlı ve kazançlı fırsattır. Çünkü Şâban'ın değer ve kıymetini arttıran en önemli tarafı, diğer aylara göre (Ramazan hariç) yapılan her amelin ve ibadetin sevabının üç yüz kattan fazla oluşudur. Diğer vakitlerde kılınan bir rekât namazın sevabı on ise, Şaban ayında üç yüzden fazladır. Okunan her bir Kur'ân harfi için üç yüz Cennet meyvesi vardır. Zira hadis-i şerifte “**Şaban günahları temizleyendir**” buyrulmuş ve Şaban ayının günah işlenen karanlık zaman dilimlerini aydınlattığına işaret edilmiştir.

Yine bu ihsan ve bağış ayı olan günlerde amel defterimizin sevap hanesine kaydettirdiğimiz ibadetler, her an şeytan ve nefsin fırlattığı gaflet, vesvese ve şüphe oklarına birer kalkan vazifesi görerek gerçek huzurumuzun kaynağı olur. Çünkü farkında olmadan veya bir anlık gaflet sonunda işlediğimiz hata ve kusurların kefareti olabilecek hasenat ve iyilikler en bereketli şekilde bu günlerde elde edilmektedir. Ayrıca bu ibadetler ileride hücumuna maruz kalabileceğimiz günahlar için de bir siper hüviyetini taşır.

Resul-i Ekrem Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselam diğer aylara göre bu ayda daha çok ibadet ve taatte bulunurlardı.

"Şaban benim ayımdır."

"Şaban günahları temizleyendir" buyurarak kadrini yüceltirdi.

Receb ayı geldiği zaman da "Allah'ım, Receb ve Şaban (ayını) bize mübarek ve bereketli kıl" buyururdu.

Böylece dua ve niyazlarında bu ayların kutsiyetini dile getirmişlerdir.

Peygamberimizin Şaban ayına gösterdiği bu hürmetin bir sebebi de devamında gelecek olan Kur'ân ayı olan Ramazan'dan dolayı idi. Hz. Enes'in rivayetine göre, Peygamberimizden sual ederler:

"Ya Resulallah, Ramazan'dan başka en faziletli oruç ayı hangi aydadır?" Bu soruya Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselam, "Ramazan'ı tazim için (Ramazan hürmetine) Şâban' da tutulan oruçtur" cevabını verirler.

Basta Hz. Âişe Validemiz olmak üzere Sahabilerin beyanına göre Peygamberimiz bazan Şaban ayının tamamını, çok kere de çoğu günlerini oruçlu geçirirdi. Zaten diğer günler, bilhassa Pazartesi ve Perşembe günleri de oruçlu bulunan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselam maddî ve manevî pek çok hikmetinden dolayı oruç ibadetini sıkça yapardı.

Bu hususta Hz. Âişe'nin (r.a.) şöyle bir rivayeti vardır:

"Resulullah Aleyhissalâtü Vesselam bazı aylarda çok oruç tutardı. Hattâ, biz, onu bu ayda hiç iftar etmedi sanırdık. Bazı aylarda da çok iftar ederdi. Hattâ, biz, onu bu ayda hiç oruç tutmadı derdik. Resulullahın Aleyhissalâtü Vesselam Ramazan'dan başka bir ayın orucunu tamamladığını görmedim. Şaban'daki kadar, kendisinde, çok oruçlu olduğu bir ay da görmedim"

Hız. Üsâme bin Zeyd'in suali üzerine işaret etmektedir. Hız. Üsâme sorar:

"Yâ Resulallah, Şaban ayında tuttuğunuz kadar hiçbir ayda oruç tuttuğunuzu görmedim."

Bunun üzerine Peygamber Aleyhissalâtü Vesselam şöyle buyururlar:

"Receb ve Ramazan ayları arasında şu Şaban ayında insanlar gafildir. Bu öyle bir aydır ki, ameller, Alemlerin Rabbine bu ayda yükseltilir. Ben oruçlu iken amellerimin yükseltilmesini severim."

Allah hem günahlarımızdan arınalım hem de kalb ve ruh dünyamızda inkişafı yaşayarak yeni yeni manevi alemlere açılalım diye bizlere bazı fırsatlar vermiştir. Cuma günü, bayram günleri ve üç aylar da bu fırsatlardandır. Üç aylar, bırakmak istediğimiz kötü adetlerimizi bırakma, kazanmak isteyip de bir kazanamadığımız güzel hasletleri kendimize mal etme adına sunulmuş bir imkândır. Çünkü bu aylarda, herkes derecesine göre eline diline sahip olmaya, gönlünü kin, nefret ve düşmanlıklardan arındırmaya çalışır. Böyle bir ortamda, insanın kendini kontrol etmesi daha kolay olur. Kötülüklerden tamamen arınmak ve güzel hasletleri tabiatımızın bir yanı haline getirmek için belli bir süre gerekir. Büyüklerimiz bu süreyi, Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in hadislerinden yola çıkarak asgarî kırk gün olarak tayin etmişlerdir. Dolayısıyla, doksan günü içinde barındıran üç aylarda, kendimizi iki defa kırkar gün deneme imkânına sahibiz.

Üç aylar kalp ve gönülle yaşanması gereken aylardır. Bu ayda herkesin alacağı bir nasib vardır. Dolayısıyla da hiç kimse ümitsizliğe kapılmadan, gönlünü, sinesini bu ayda yağacak nimet yağmuruna açmalı ve şükürle coşmalıdır. Receb ayının başında kutlanan Regâib gecesi, ayların sultanı Ramazan Ayı'nın bir müjdecisidir. Manevi alemlere açılmak için bir provadır. Yirmi küsur gün sonra gelen Mirac, gök kapılarının açılmaya başlamasını temsil eder. Beraat ise bu kapıdan gelecek olan kurtuluş müjdeleriyle gönüllerimize seslenir. Kadir gecesine gelince, üç aydan beri rahmet lütuf ve mağfiret kapılarını vuran kadirşinas dilencilere, bu kapıların ardına kadar açılması demektir.

Bu aylarda, bol bol tevbe ve istiğfarda bulunulmalı, Kur'an'la daha fazla meşgul olunmalı, nafil ibadetlere hız verilmeli, kaza namazları kılınmalı, duaya çok ehemmiyet verilmeli, adeta bütün saniyelerimiz dua ve istiğfarla süslenmelidir. Ayrıca, muhtaçlara, öğrencilere, hastalara, yaşlılara ve Allah yolunda hizmet edenlere yardım ve dualarımızı esirgememeli, ayların Sultanı Ramazan ayına, onların da mutlu bir şekilde girmelerini temin etmeliyiz.

Bu Aylarda Neler Yapabiliriz?

- 1- Öncelikle bizler böyle zamanlarda kulluğumuzu gözden geçirerek, eksik ve hatalarımızı ele almalı ve bunları düzeltebilmenin yollarını aramalıyız. Yani hesaba çekilmeden önce burada kendimiz kendimizi hesaba çekmeliyiz ki, ahiretteki hesabımız kolay olsun.
- 2- Üç ayları günahlarımızın affı için bir fırsat bilmeli ve bol bol tövbe ve istiğfarda bulunmalıyız. Özellikle şu günlerde Müslümanların içinde bulunduğu sıkıntıları düşünerek dua dua Allah'a yalvarmalı ve Onun yardım ve inayetini talep etmeliyiz.
- 3- Özellikle namazlarımızı yeniden ele almalı, mümkün mertebe cemaate devam etmeli, hatta yanımıza çocuklarımızı da alarak ibadetlerimizi büyük camilerde yapmaya çalışmalıyız. Böylece o ruh ve manayı daha iyi hissedebiliriz. Bundan başka eğer kaza namazlarımız varsa bunları kılma yoluna gitmeli, kaza namazımız yoksa bile, çokça nafil namaz kılmaya çalışmalı ve özellikle geceleri iyi değerlendirmeliyiz.
- 4- Bu zamanlar bizim için Kur'an'a döndüğümüz, Kur'an'la yeniden bulduğumuz ve onu anlamak için cehd eylediğimiz anlar olmalı. Bunun için de imkânımız nispetinde çokça Kur'an okumalı, hatimler indirmeli ve bununla yetinmeyerek, Kur'an'ın manasına da nüfuz edebilmek için onun meal ve tefsirlerini okumalıyız.
- 5- Üç ayların girmesiyle birlikte, bu havanın bizim evimizde de hissedilmesi adına gerekeni yapmalıyız. Yani evimiz farklı bir atmosfere bürünmeli ve evimizin fertlerinden her birinin bu kârlı ticaret zamanını en iyi şekilde değerlendirmesi adına bize düşeni ihmal etmemeliyiz. Bol bol Kur'an okumalarla, kılınan namazlarla, okunan virdlerle ve yapılan dualarla evimizde bir manevi hava esmeli, gözlerimizde sürekli ahiret tüllemeli ve böylelikle artan bir tempo sayesinde Ramazan'ı ve hususiyetle de bin aydan hayırlı olan Kadir Gecesi'ni manevi yönden hazırlıklı bir şekilde karşılamalıyız.
- 6- Akrabalarla, komşularla ve dostlarımızla olan yakınlığımızı bir kat daha arttırmalı ve özellikle kandil gecelerinde göndereceğimiz tebrik mesajları veya yapacağımız ziyaretlerle onların gönül ve dualarını almalıyız.
- 7- Etrafımızdaki fakir fukaraya yardım etmeli, imkânımız ölçüsünde sadaka vermeli, fakir öğrencilerin okuması için onların elinden tutmalıyız. Çünkü bu zaman dilimlerinde vereceğimiz sadaka ve zekatlarımızın sevabı, bize katlanarak geri dönecektir.